

การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ
ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู*

APPLICATION OF SIX STATES OF CONCILIATION
(SARANIYADHAMMA) WITH ADMINISTRATION OF ECCLESIASTICAL
ADMINISTRATIVE MONKS IN THE ECCLESIASTICAL ADMINISTRATIVE
REGION OF NA KLANG DISTRICT, NONG BUALAMPHU PROVINCE

พระมหาปรเมศร์ จรณธมโม (หอมไกล)

Phramaha Paramet Caranadhammo (Homkai)

ภาสกร ดอกจันทร์

Pasakorn Dokchan

ปดิษฐ์ คำตินนท์

Padit Kumdee

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Mahamakut Buddhist University, Thailand

Email: amanichai_2535@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของพระสงฆ์ ที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู 4) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู ดำเนินการวิจัยแบบผสม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 รูป และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป

ผลการวิจัยพบว่า 1) การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การทดสอบสมมติฐานมีทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการ

* Received 13 December 2021; Revised 20 January 2022; Accepted 1 February 2022

พัฒนา คือ พระสังฆาธิการควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน เพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนงานพุทธศาสนา

คำสำคัญ: การประยุกต์, หลักสาราณียธรรม, การบริหาร, การปกครองคณะสงฆ์

Abstract

The objectives of the research were 1) to study application of six states of conciliation (Saraniya-dhamma) with administration of ecclesiastical administrative monks in the ecclesiastical administrative region of Na Klang District, NongbuaLamphu Province, 2) to compare behavior of monks, classified by personal factors, on administration of ecclesiastical administrative monks in the ecclesiastical administrative region of Na Klang District, NongbuaLamphu Province, 3) to study problems, obstacles and recommendations on administration of ecclesiastical administrative monks in the ecclesiastical administrative region of Na Klang District, NongbuaLamphu Province, and 4) to study recommendations on administration of ecclesiastical administrative monks in the ecclesiastical administrative region of Na Klang District, NongbuaLamphu Province. This study was a mixed method research. Data were collected using 196 questionnaires and in-depth interviews with 5 key informants.

The research results were as follows. 1) The application of six states of conciliation (Saraniya-dhamma) with administration of ecclesiastical administrative monks in the ecclesiastical administrative region of Na Klang district, NongbuaLamphu province, was found to be overall at a high level. 2) Hypothesis testing is both different and not different. 3) The ecclesiastical administrative monks should support and promote monks and novices to have an opportunity to develop knowledge and competency on working, this will be a mechanism to drive Buddhism.

Keywords: Application, Saraniyadhamma, Administrative, Administrative Monks

บทนำ

การบริหารงานคณะสงฆ์ ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะถ้ามีระบบบริหารที่ดี พระพุทธศาสนาก็จะมีความเจริญมั่นคง การบริหารที่ดีนั้น จะต้องมียุทธวิธีในการจัดการหรือมีแนวคิดที่ดี ซึ่งขึ้นอยู่กับ การแบ่งงาน มอบอำนาจ กระจายงาน ให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพราะการบริหาร คณะสงฆ์ปัจจุบันนี้ มีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอธิกรณ์เกิดขึ้น ต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์ในการจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ การบริหาร คณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลัก ในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านการ ปกครอง การศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณ สงเคราะห์ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม มติ ข้อบังคับหรือ ระเบียบมหาเถรสมาคม และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช (กรมการศาสนา, 2540)

งานการปกครองคณะสงฆ์ เป็นองค์กรหนึ่งที่สามารถช่วยพัฒนาคณะสงฆ์ให้มีความ เจริญรุ่งเรือง ในปัจจุบันมีหน่วยงานที่เรียกว่า “องค์กร” อยู่มาก ทั้งในภาครัฐและเอกชนแม้ การปกครองคณะสงฆ์ ก็มีผู้นิยมใช้คำว่า “องค์กร” เช่นเดียวกัน ทั้งที่บทบาทผู้ปฏิบัติด้วยการ คณะสงฆ์ไม่ปรากฏคำนี้อยู่เลย แต่เมื่อว่าโดยลักษณะการปกครองหรือการดำเนินงานกิจการคณะ สงฆ์แล้ว ย่อมจัดเป็นองค์กรได้ เพราะการปกครองคณะสงฆ์นั้นโดยรูปแบบมี สมเด็จพระสังฆราช ทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ทุกคณะ และมี หน่วยบัญชาการคณะสงฆ์ หรือศูนย์รวมอำนาจการปกครองคณะสงฆ์คือ มหาเถรสมาคม เป็น สถาบันปกครองคณะสงฆ์สูงสุด จากนั้นมีหน่วยงานย่อยลดหลั่นกันตามสายงาน ทั้งใน ส่วนกลางส่วนภูมิภาค ทุกหน่วยงานมีความสัมพันธ์กัน และโยงเข้าสู่ผู้บัญชาการคณะสงฆ์ คือ องค์สกลมหาสังฆปริณายกทั้งสิ้น จึงขอเรียกว่า “องค์กรปกครองคณะสงฆ์”

พระสังฆาธิการนั้น มีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วย ความเรียบร้อย เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จ ในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา ให้ยั่งยืนถาวรสืบต่อไป ดังคำกล่าวที่ว่า พระพุทธศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบต่อไปก็ต้อง อาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนโดยเฉพาะพระ สังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน และมีบทบาทโดยตรง ต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2540)

วัดและพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อประชาชนและสังคมมาตั้งแต่ต้น ไม่ว่าจะเป็นแหล่ง ให้การศึกษา การอาชีพ การรักษาโรค การพิจารณาตัดสินความ การให้คำแนะนำสั่งสอนและ บริक्षा สร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งการทำกิจกรรม อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่รวมอยู่ในวัด ต่อมาบทบาทดังกล่าวได้ลดน้อยถอยลงตามสภาพทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีการแบ่งความรับผิดชอบกิจกรรมบางอย่าง ที่วัดเคยมีบทบาท ออกไป เช่น การศึกษา การรักษาพยาบาล เป็นต้นประกอบกับวิถีชีวิตของประชาชน ที่รับเอา

อารยธรรมทางตะวันตกเข้ามามากขึ้น ตลอดจนความจำเป็นในการประกอบอาชีพ ทำให้บุคคลที่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดลดลงไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างวัด (พระสงฆ์) กับประชาชนก็ห่างกัน ขาดความร่วมมือในการทำนุบำรุงดูแลรักษาวัดและกิจการในพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร ทำให้โอกาสของประชาชนที่จะได้ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมน้อยลงไป มีผลให้คุณธรรมจริยธรรมในสังคมเสื่อมลงอีกทั้งยังมีวัดหลายแห่งได้มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านวัตถุ มีการก่อสร้างที่ใหญ่โตสวยงาม ใช้งบประมาณจำนวนมากจนเกินความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสภาพชุมชน เศรษฐกิจและการใช้งาน เกิดการทำลายสภาพแวดล้อมของวัด มุ่งหารายได้เข้าวัดมากเกินไป ตลอดจนพระสงฆ์ที่ไม่สนใจที่จะศึกษาเล่าเรียนหลักธรรม แล้วนำไปเผยแพร่แก่ประชาชน ทำให้เกิดวิกฤติศรัทธาในหมู่ประชาชนต่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

ดังนั้น ผู้วิจัยได้มองเห็นหลักธรรมอยู่หลายประการที่จะสามารถนำมาประยุกต์ใช้แก่หมู่คณะได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสาราณียธรรม 6 เป็นธรรมที่ระลึกถึงกัน อันจะนำมาซึ่งความสุขความสันติความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง เป็นหลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูเพื่อให้ได้แนวทางการบริหารกิจการคณะสงฆ์โดยมีหลักพุทธธรรมเป็นพื้นฐานอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์อีกทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทั้งใจเขตพื้นที่การวิจัยและเขตอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในการเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 384 รูป

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในการเขตปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 196 รูป (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2548)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับกระบวนการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสรุปเป็นคำนิยามศัพท์ในการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์จากกรอบเนื้อหาในคำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

5. เมื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเรียบร้อยแล้ว จึงนำไปทดลองใช้กับหน่วยการวัดที่มีใช้ประชากรในการวิจัย แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น

6. หากพบว่า แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่นแล้ว จึงนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักทางวิชาการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้น นำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามและเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. การหาความแม่นยำตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นไปเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหาของคำถามใน

แต่ละข้อว่าตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษารึหรือไม่ และนำมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อดำเนินการขั้นต่อไป

3. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษาจำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์คอนบาคอัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficients) ผลการทดสอบพบว่าแบบสอบถามด้านความคาดหวัง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.879 แบบสอบถามด้านความพึงพอใจ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.820 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1.1 ใช้สถิติจำนวน (Frequency) และร้อยละ (Percentage) อธิบายปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการนำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

1.2 ใช้สถิติวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้ อธิบายการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

1.3 การทดสอบสถิติทดสอบสมมติฐานความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

2. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท และประมวลผลเข้าด้วยกัน รวมทั้งใช้แนวคิดจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนในการวิเคราะห์เพื่อให้เห็นภาพรวม

ผลการวิจัย

1) การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระ

สังฆาธิการจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเมตตาวจีกรรม ด้านทิวาสัมมัญญาตา ด้านเมตตานิกรมม ด้านเมตตาทายกรรม ด้านสาธารณโกศิ ด้านสึลลสัมมัญญาตา ตามลำดับ

2) พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาสามัญต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูโดยรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาบาสีต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมกรรมการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภูโดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน

3) พระสังฆาธิการควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดการบริหารงานที่รวดเร็วและพัฒนาให้ก้าวไกลตลอดถึงการจัดการศึกษาสงเคราะห์ให้ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ได้อย่างทั่วถึงเพราะสิ่งเหล่านี้จะเป็นกลไกในการขับเคลื่อนศาสนธรรมผ่านมิติทางศาสนา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง“การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู” ผู้วิจัยพบประเด็นของผลการวิจัยที่สามารถนำมาเสนอเพื่อทำการอภิปรายและประกอบแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบพฤติกรรมของพระสงฆ์ที่มีต่อการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านเมตตาจริกรรม ด้านทวิญญูสามัญญตา ด้านเมตตาโมกกรรม ด้านเมตตากายกรรม ด้านสาธารณโกศิ ด้านศีลสามัญญตา ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูนนทวิวัฒน์ วิธมโม (พระครูนนทวิวัฒน์ (มีนุสสรณ์, 2553) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จันนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลปลายบาง ได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่า มีการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม 6 อยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีข้อเสนอแนะว่า เจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ กล่าววจาสุภาพต่อผู้มาใช้บริการ และต้อนรับด้วยไมตรีจิตที่ยิ้มแย้มแจ่มใส บริการด้วยความเต็มใจ มีความซื่อสัตย์สุจริต ยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ นาวาเอก นพพล บงกชกาญจน์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักสาราณียธรรมของบุคลากรศูนย์ซ่อมอากาศยาน กองบินทหารเรือ กองเรือยุทธการ” ผลวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักสาราณียธรรมของบุคลากร ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีข้อเสนอแนะว่า บุคลากรศูนย์ซ่อมอากาศยาน กองการบินทหารเรือ กองเรือยุทธการ ควรสร้างจิตสำนึกโดยให้เห็นถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ส่งเสริมให้มีการเคารพซึ่งกันและกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง หากมีข้อผิดพลาดในการทำงาน ควรแนะนำผู้กระทำผิดให้ปรับปรุงในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานตลอดถึงการสร้างจิตสำนึกในการทำงานร่วมกันที่ดีถือว่าเป็นผลงานของทุกคน ส่งเสริมการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบวินัยอยู่เสมอ และรับฟังการแสดงความคิดเห็นของทุกคน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 พระสังฆาธิการควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พระสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถในการทำงาน เพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดการบริหารงานที่รวดเร็วและพัฒนาให้ก้าวไกล

1.2 ควรนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ และบูรณาการใช้อย่างจริงจัง เพื่อจะได้ทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันในพุทธบริษัททั้ง 4

1.3 ควรมีมาตรการส่งเสริมการปฏิบัติงานเชิงรุกให้กับพระสงฆ์และสามเณรได้มีโอกาสศึกษาในระดับที่สูงขึ้นกว่าเดิม เพื่อนำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาองค์กรสงฆ์และเทศนาอบรมประชาชนให้เกิดองค์ความรู้ที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรนำผลการศึกษานี้ไปปรับปรุงข้อมูลในการวางแผนการการบริหารงานของพระสังฆาธิการตามหลักสาราณียธรรมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตรงตามลักษณะงาน

2.2 พระสังฆาธิการควรจัดให้มีการฝึกอบรมพระสงฆ์และสามเณรรวมถึงพระสังฆาธิการเอง เช่น ศึกษาดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถมีวิสัยทัศน์ และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานที่ดี

2.3 ควรนำหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาอื่นๆ เช่น หลักสังคหวัตถุ 4 อิทธิบาท 4 หลักอภิธานียธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ควบคู่ไปกับการบริหารงานของพระสังฆาธิการ อันจะทำให้เกิดการพัฒนารวมกับหลักธรรมที่หลากหลาย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาจากกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างโดยรวม เช่น ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

3.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลสัมฤทธิ์หลังจากการนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของพระสังฆาธิการในอำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู

3.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ในองค์กร หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

3.4 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาทัศนคติของพระสังฆาธิการ เกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2540). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยการคณะสงฆ์และการพระศาสนา.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระครูนนทวิวัฒน์ (มีนุสสรณ์). (2553). การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 :ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. ในวิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นาวาเอก นพพล บงกชกาญจน์. (2554). การปฏิบัติงานตามหลักสาราณียธรรมของบุคลากรศูนย์ซ่อมอากาศยาน กองบินทหารเรือ กองเรือยุทธการ. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.